

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت معادن و پترولیم
ریاست اطلاعات و ارتباط عامه

تصدی ذغال سنگ شمال

تاریخ: ۱۳۹۸/۴/۱۸

تصدی ذغال سنگ شمال

طبقات ذغال سنگ ساحات کرکر- دودکش که در (۱۵) کیلومتری شمال شرق شهر پلخمری موقعیت دارد، شامل کمر بند ذغال سنگ افغانستان که از شمال شرق کشور (بدخشان) شروع گردیده و با گذر از قسمت‌های مرکزی (بامیان) تا غرب کشور (هرات) امتداد یافته است، در بعضی قسمت‌ها طبقات ذغال سنگ بنابر عوامل جیولوجیکی به سطح زمین ظاهر شده که این امر سبب کشف طبقات مذکور گردیده است.

چنانچه طبقات ذغال سنگ کرکر- دودکش بنابر همین علت بصورت تصادفی بین سالهای (۱۳۱۵-۱۳۲۰) ه. ش کشف و بلا فاصله به شکل ابتدائی استخراج آن از قسمت های برآمده طبقه شروع گردیده است. کندنکاری با وسایل ابتدائی مانند کلند صورت گرفته، ذغال استخراج شده به خارج سوف توسط کارگران انتقال می‌گردید زیرا وسایل معدنی از قبیل خط واگون و ماشین کش یا لوکر کوموتیف وجود نداشت.

همچنان نسبت نبود بادپکه‌های معدنی که جهت رساندن هوای تازه به نقطه کار ضرورت می‌باشد، کارگران بعضاً بنابر تصاعد گازات مضره و انفجارات مسموم می‌گردیدند و از همین سبب پیشرفت سوف‌ها به داخل ناچیز بوده و حفر سوف‌ها بعد از چند متر توقف داده شده و از نقطه، جدید آغاز می‌یافت، قرار معلومات ذغال استخراج شده توسط شترها به فابریکه قند بغلان انتقال می‌یافت بعداً با ایجاد فابریکات سمنت غوری و جبل السراج، فابریکه نساجی پلخمری، فابریکه جنگلک، سیلوه‌ها و نساجی‌ها؛ استفاده از ذغال سنگ منحصیث ماده مهم انرژی‌تیکی وسعت بیشتری پیدا کرد و هم‌چنان اهالی پلخمری و سایر ولایات خصوصاً شهر کابل و ادارات بخاطر گرم‌سازی منازل و دفاتر در ایام زمستان از ذغال سنگ استفاده می‌نمودند.

استفاده بیشتر از ذغال سنگ در فابریکات، ادارات و خانه‌ها سبب گردید، تا ظرفیت تولیدی معادن کرکر - دودکش افزایش یابد این زمانی ممکن بود که معادن با بکارگیری وسایل مخصوص معدنی و امکانات تخنیکی بیشتر تجهیز می‌گردید، روی همین ملحوظ انرژی برق از بند برق دوم غوری به معادن کرکر- دودکش تمديد یافت و آب که قبلاً توسط تانکر انتقال می‌یافت با تمديد نل آب از مرکز تصدی به معادن، تأمین گردید.

قابل یاد آوریست که از ابتدای بهره‌برداری معادن کرکر - دودکش الی ختم سال ۱۳۴۹ هـ.ش امور اداری و بهره‌برداری معادن مذکور توسط واحد بودجوی که در تشکیل وزارت معادن و صنایع وقت بنام اتحادیه ذغال‌سنگ شمال وجود داشت صورت می‌گرفت.

تا آن زمان بر علاوه معادن کرکر- دودکش، معادن آشپشته و دهنه‌تور دره‌صوف نیز در چوکات آن فعالیت داشت.

در معادن کرکر - دودکش و آشپشته انجینیران چکی و در معدن دهنه‌تور دره‌صوف انجینیران امریکایی و بعداً هندی‌ها با انجینیران داخلی همکاری و فعالیت داشتند. با تهیه و بکارگیری وسایل معدنی از قبیل بادپکه‌های معدنی، واگون، ماشین‌کش، لوکوموتیف، برمه‌های تک‌تک، استفاده از تحکیمات آهنی و چوبی استخراج در معادن، تصدی شکل فنی را به خود گرفت.

قسمی که در بالا تذکر داده شد با افزایش تقاضا به ذغال‌سنگ، ایجاب می‌نمود به منظور توسعه و انکشاف معدن و بالا بردن سطح تولید به اداره متذکره که به نام اتحادیه ذغال‌سنگ یاد می‌گردید صلاحیت‌ها و اختیارات بیشتری داده شود؛ به همین علت اداره متذکره در سال (۱۳۵۰) به تصدی ذغال‌سنگ شمال تحول حیثیت نمود و منحصراً تصدی دولتی با صد فیصد سرمایه دولتی (در حدود ۱۹۲ میلیون افغانی) ایجاد گردید که مرکز آن در شهر پلخمری ولایت بغلان موقعیت دارد.

در جریان فعالیت اتحادیه ذغال‌سنگ کارهای عمده‌ای صورت گرفته است که خریداری در حدود (۵۰۰) جریب زمین در ولسوالی اشکمش ولایت تخار، (۴۶۰) جریب زمین در دهنه غوری ولایت بغلان، (۶۰) جریب زمین به نام باغ سپین‌زر در کندز، ساحات مرکز تصدی و باغ لب‌دریای پلخمری و (۱۰۹) جریب زمین در بغلان که به منظور تهیه چوب تحکیماتی معادن از آن استفاده بعمل می‌آید نام برد.

متأسفانه زمین‌های ساحات اشکمش و دره صوف از طرف غاصبین مورد غصب قرار گرفته است. همچنان ایجاد تعمیرات رهاپشی در مرکز تصدی و ایجاد دفاتر آمریت‌های معادن و ساختمان‌های تخنیکی در بالای معادن از جمله فعالیت‌های اداری مذکور می‌باشد.

دولت افغانستان بخاطر تأمین ذغال سنگ فابریکات، ادارات دولتی و اهالی از دولت چکسلواکیا خواست تا پرویکت ریکانسترکشن معادن کرکر- دودکش بخاطر بالا بردن ظرفیت تولیدی معادن مذکور از (۱۱۵) هزار تُن در سال به (۱۸۰) هزار تُن در سال ترتیب و با اعزام متخصص چکی آنرا عملی سازد که پرویکت مذکور در سال (۱۳۶۲) هـ. ش ترتیب و تطبیق آن آغاز یافت، که محتوای آنرا اخصاً سوف‌های اساسی، جیولوجیکی داخل معدن و همچنان تأسیسات بیرون معدن تشکیل می‌داد، نتیجه تطبیق آن که در دو مرحله سه ساله و پنج ساله در نظر گرفته شده بود مخصوصاً در معدن کرکر مثبت ارزیابی گردید.

سوف اساسی p.۱ که به طول (۶۷۰) متر حفر گردیده زمینه را برای انکشاف و بهره‌برداری قسمت‌های عمیق معدن از لحاظ تهویه‌وی و ترانسپورت فراهم ساخت همچنان در معدن کرکر بلاک دو منزله برای رهایش کارگران ساخته شد.

کارگران سه‌وقته از طرف تصدی اعاشه می‌گردیدند، با پنج سال کار در معدن از دوره مکلفیت عسکری معاف بودند و ترخیص اخذ می‌نمودند.

بعد از تحول سال (۱۳۸۰) هـ. ش که زمینه بازسازی و ساخت‌وساز در افغانستان شروع گردید، معادن ذغال سنگ ساحات آشپشته (آشپشته-دو آب و کلچ، تاله برفک) معادن ساحات دره‌صوف (دهنه تور و شباشک) و معدن ذغال سنگ نهرین که بعد از حوادث سال ۱۳۵۷ به شکل غیر فنی از طرف اهالی مناطق مذکور استخراج می‌گردید. با سرعت بیشتری مورد بهره‌برداری قرار گرفت زیرا نیاز به ذغال سنگ جهت تهیه خشت پخته در افغانستان افزایش یافت.

وزارت معادن از ذغال استخراج شده معادن مذکور، پول معین را به نام ریالتی توسط تصدی اخذ می‌کرد، از این رو پوسته‌هایی در مسیر انتقالات ذغال سنگ ایجاد گردیده بود؛ چون ترازوهای بلند تناژ وجود نداشت، پول ریالتی بصورت دقیق و شفاف جمع‌آوری نمی‌گردید.

در سال ۱۳۸۵ معادن کرکر - دودکش که در چوکات تصدی فعالیت داشت به مدت (۴۹) سال به کمپنی AIC به اجاره داده شد، معادن مذکور در ابتدای سال ۱۳۸۶ هـ. ش به کمپنی مذکور تسلیم داده شده، وزارت معادن تصمیم گرفت تا با طرح تولیدی - تجارتي وضعیت نا هنجاری معادن غیر پلانی (آشپشته- دره

صوف و نهرین) را تغییر دهد، روی همین ملحوظ طرح تولیدی و تجارتی تصدی را ترتیب و به شورای محترم وزیران پیشکش نمود که طی مصوبه شماره (۸) مورخ ۱۳۸۶/۲/۳۱ به تصویب رسید.

با تطبیق طرح متذکره در اوایل ربع دوم سال ۱۳۸۶ برای اولین بار بعد از خارج شدن معادن مذکور از اداره تصدی آمریتهای معادن با پرسونل فنی و اداری در بالای معادن ایجاد گردید.

ترازوهای بلند تناژ جهت شفافیت بخاطر جمع آوری عواید در بالای معادن دوآب - کلچ، نهرین، دهنه‌تور و شباشک دره صوف و هم‌چنان در پل دوشی و پل امام بکری نصب و بکار انداخته شد.

پوسته‌های کنترول در مسیر انتقالات ذغال‌سنگ بخاطر بررسی اسناد موترهای حامل ذغال‌سنگ در نقاط پل دوشی، پل امام بکری، کمر بند سمنگان، پوشته حسنی، دره‌صوف و پل متک و جنگل باغ ولایت پروان ایجاد گردید.

یکی از اهداف این طرح تولیدی، تجارتی تصدی ذغال‌سنگ شمال، استخراج تخنیکی معادن بود که بخاطر تحقق آن سوف‌های اساسی در معادن آشپشته، دو آب - کلچ، دهنه‌تور، شباشک و نهرین شروع گردید، تا زمینه بخاطر تعویض سوف‌های بدون تجهیز به سوف‌های تجهیز مکمل و نیمه تجهیز فراهم آورد و با انکشاف سوف‌های مذکور زمینه برای کارگرانی که در سوف‌های غیر معیاری کار می‌نمایند آماده شود.

در این رابطه قابل یادآوریست که تهیه وسایل و سامان‌آلات مورد ضرورت سوف‌ها طبق قانون تدارکات زمانگیر بوده و خود حفر سوف با وسایل ابتدائی نیز مدت زمان زیادی را در بر می‌گیرد.

در سال ۱۳۹۲ فعالیت معادن حوزه آشپشته (آشپشته، دوآب و کلچ) از طرف وزارت معادن و پترولیم متوقف گردید و این بخاطر متوقف گردید تا ذغال‌سنگ برای فابریکه برق حرارتی (۴۰۰) میگاوات که از طرف کمپنی چنائی MCC ساخته می‌شود به کمبود مواجه نشود.

هم‌چنان معدن نهرین در اواخر سال ۱۳۹۲ از چوکات تصدی خارج و به کمپنی هاشمی گروپ به اجاره داده شد، فعلاً در چوکات تصدی معادن حوزه دهنه‌تور، معادن حوزه شباشک و معدن تاله و برفک فعالیت تولیدی دارد و فعالیت معدن آبخورک از اوایل سال ۱۳۹۵ به اساس فیصله هیئت رهبری وزارت الی حل مشکلات معدن مذکور (باز شدن راه خرم‌وسارباغ از طرف اهالی آنجا) متوقف گردیده است.

فعلاً در معدن شباشک پنج حلقه سوف اساسی وجود دارد که سوفهای مذکور تجهیز شده بوده و داخل معدن انکشاف داده شده و یک مقدار ذخایر توسط سوفها آماده استخراج شده است.